



**2-7 сынып оқушылары арасында «Зерде» респубикалық зерттеу  
жобалары конкурсының облыстық кезеңін откізу туралы ереже**

**I. Жалпы ереже**

1.1. Осы ереже 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Занына (01.09.2022 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен), Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес өзірленді. Ереже 2-7 сынып оқушыларының "Зерде" респубикалық зерттеу жобалары конкурсының (бұдан әрі - конкурс) мақсаттары мен міндеттерін, үйымдастырушылық - әдістемелік қамтамасыз етуді, өткізу және үйымдастыру, қатысу және женімпаздары мен жүлдегерлерін анықтау тәртібін айқындауды.

1.2. Конкурстың облыстық кезеңінің үйымдастырушысы Ақмола облысы білім баскармасының «Ақмола дарыны» дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және колдау орталығы болып табылады.

1.3. Конкурстың мақсаты балалардың зерттеу қызметінің дағдыларын дамыту, кіші және орта жастағы мектеп оқушыларының интеллектуалдық-шығармашылық әлеуетін ынталандыру болып табылады.

1.4. Конкурстың міндеттері - зерттеу жұмыстарына қызығушылық танытқан кабілетті және дарынды оқушыларды анықтау және оларға колдау көрсету, оқушылардың үздік жетістіктерін бағалау және насихаттау, қоғамның интеллектуалдық әлеуетін дамыту мөселесіне көпшіліктің назарын аудару.

**II. Конкурс қатысушылары**

2.1. Конкурска жас зерттеушілер 2-7 сынып оқушылары, жеке, сондай-ақ, командалық күрамда (2 қатысушыдан аспайтын), зерттеу жобаларымен қатысады (әрі қарай - конкурс жұмыстары).

2.2. Жетекшілер конкурстың корытынды кезеңінің өткізілуі орнына дейін және кері қайту жолында, оның өткізілуі барысында қатысушылардың өмірі мен

қауіпсіздігі үшін толық жауапкершілікте болады. Жетекшілер білім беру мекемесі директорының бұйрығымен тағайындалады.

### **III. Конкурсты ұйымдастыру және өткізу тәртібі**

- 3.1. Конкурсты дайындау мен өткізу бойынша жұмысты координациялау және жүзеге асыру үшін облыстық ұйымдастыру комитеті құрылады.
- 3.2. Ұйымдастыру комитеті жыл сайын қорытынды кезеңін өткізу мерзімі мен өтетін орнын анықтайды, қазылар алқасының құрамын, конкурстың қорытынды кезеңін өткізу бағдарламасын, қатысуышы-командалардың тізімін бекітеді, конкурстың қорытындысын шығарады жүлдегерлерді марапаттайды.
- 3.3. Қазылар алқасының құрамы жоғары оку орындарының, колледждердің, мектептердің әртүрлі ғылым салаларындағы жетекші оқытушылар, әдіскерлер, ғалымдар қатарынан құрылады. Қазылар алқасының құрамына туыстары немесе тәрбиленушілері конкурсқа қатысатын адамдар кіре алмайды. Облыстық кезеңінің қазылар алқасы аудандық (қалалық) кезеңдердің қазылар алқасының құрамында болмауы тиіс.
- 3.4. Қазылар алқасы қатысуышылардың конкурс жұмыстарын тексереді және бағалайды, жүлдегерлерді анықтайды.
- 3.5. Конкурс 4 кезеңде өткізіледі:  
I кезең - мектепішілік, білім беру ұйымдарында өткізіледі;  
II кезең - аудандық (қалалық) білім беру бөлімдері өткізеді;  
III кезең - облыстық 2 кезеңнен тұрады (1 кезең – жұмыстар сараптамадан өткізіледі; 2 кезең сараптамадан өткен жұмыстар облыстық кезеңге қатысады), өтінім мен жұмыстарды қабылдау мерзімі қосымша хабарланады. Ақмола облысы білім басқармасының «Ақмола дарыны» дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және қолдау жөніндегі орталығы өткізеді.  
IV кезең (республикалық) - «Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы өткізеді.
- 3.6. Облыстық кезеңде қатысуышылардың конкурстың жұмыстары презентация арқылы қорғау жүргізіледі. Авторға (бірлескен авторларға) баяндама үшін 5-7 минут беріледі.
- 3.7. Конкурстың облыстық кезеңіне аудандық (қалалық) кезеңінде женимпаздар тарапынан құрылған құрама командалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес әрбір секцияға 1 зерттеу жобасын (кіші жастағы топ-2-4 сыныптар, орта жастағы топ-5-7 сыныптар) және әр топқа екі жетекші ұсынады.
- 3.8. Конкурстың облыстық кезеңіне қатысу үшін аудандық (қалалық) білім бөлімдері ұйымдастыру комитетіне жазбаша өтінімдері негізінде жіберу кажет (2-қосымша).

3.9. Аудандық (қалалық) білім бөлімдері облыстық үйымдастыру комитетіне конкурсның I, II кезеңдерінің қорытынды есептерін және хаттамаларын ұсынады (3 қосымша).

3.10 Конкурсқа ұсынылған жұмыстар резензияланбайды.

3.11 Аппеляция қарастырылмайды.

#### **4.1. Конкурсқа 2-7 сынып оқушыларының зерттеу жұмыстары келесі секциялар бойынша қабылданады:**

<b>№</b>	<b>секция</b>	<b>пәні, факультатив</b>
1	қазақ тілі мен әдебиеті	қазақ тілі мен әдебиеті
2	орыс тілі мен әдебиеті	орыс тілі мен әдебиеті
3	ағылшын тілі	ағылшын тілі, неміс тілі, француз тілі
4	математика, қолданбалы математика	математика
5	физика, космос	физика, технология
6	туризм және спорт	география, физкультура
7	тарих, өлкетану	тарих, дүниетану, әдебиет, география
8	этномәдениеттану	тарих, дүниетану, әдебиет, география
9	химия, биология	жаратылыстану
10	медицина, психология, экология	жаратылыстану, физкультура
11	информатика, робототехника STEM инженерия	информатика, робототехника (факультатив)
12	технология және өнер	музыка, еңбекке баулу, бейнелеу өнері

#### **IV. Конкурсқа ұсынылатын жұмыстардың рәсімделуіне қойылатын талаптар 5-7 сыныптарға**

4.2. Әрбір секция бойынша зерттеу жұмыстары теориялық, эксперименттік, ойлап шығарушылық (жасампаздық) негізде болады. Жұмыс қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады. Жұмыстың көлемі 15 беттен аспауы керек. Беттерін нөмірлеу және жиегін қалдыру міндетті.

4.3. Конкурстық жұмысқа окушы(-лар) жетекшісі пікір береді. Онда тандалған тақырыптың маңыздылығы, автордың жұмысқа қосқан жеке үлесі, артықшылықтары мен кемшіліктері көрсетіледі. Зерттеу конкурстарының барлық кезеңдерінде бұрын басқа конкурстарда ұсынылған жұмыстар қабылданбайды, зерттеу барысында plagiatқа, мәліметтер мен нәтижелерді бүрмалауға жол берілмейді. Мұндай фактілер анықталған жағдайда, үйымдастыру комитеті тарапынан акт жасау арқылы жоба конкурсқа катысадан шеттетіледі.

4.4. Титул парагында мыналар көрсетіледі:

- жұмыс орындалған білім беру үйімінің толық атауы;
- жұмыстың тақырыбы;
- секциясы;
- орындаушы (аты-жөні, сыныбы, мектебі, (қаласы) ауданы, облысы);
- жұмыстың жетекшісі (аты-жөні, қызметі, жұмыс орны);
- жұмыс орындалған жыл.

4.5. Фылыми жетекші алынған нәтижелердің дұрыстығын қамтамасыз етеді, бұл жұмыста дипломдық жұмыстардан, магистрлік және кандидаттық диссертациялардан, фылыми ұжымдардың есептерінен және басқа көздерден қайта жазылған нәтижелердің жоқтығын растайды. Оқушы өз бетінше зерттеу қызметінің жана білімі мен дағдыларын игере отырып, өз деңгейіне сай жұмысты орындауы керек.

Конкурстық жұмысты рәсімдеуге қойылатын талаптар: тери шрифті - TimesNewRoman, қаріп өлшемі-14 кегль (жол аралығы 1,5 см), абзац шегінісі - 1,25 см; өрістер: жоғарғы, төменгі, он -2 см, сол-3 см; төменгі ортадағы беттерді нөмірлеу.

Титул парагы нөмірленбейді, келесі беттің нөмірі - 2. Жұмыс мыналарды қамтиды: мазмұны, қазақ немесе орыс тілдеріндегі аннотация (зерттеу жұмысы қай тілде жазылғанына байланысты), мәтін компьютерде басып шығарылуы және қамтылуы керек:

- титул парагы;
- мазмұны;
- аннотация жоғары сыныптар үшін ( 120-150 сөзден аспайтын) жұмыстың негізгі ережелерінің қазақ немесе орыс тілдеріндегі қысқаша мазмұнын көрсетуі тиіс (жұмыстың қай тілде жазылғанына байланысты);
  - кіріспе: жұмыстың өзектілігі мен орнын көрсетеді, зерттеу мәселесі бойынша әдеби деректерге (отандық және шетелдік) қысқаша талдау жасай отырып, әдебиетке шолу;
  - зерттеу бөлімі: тақырыпты таңдауды негіздеу, зерттеу материалдары мен әдістері, эксперименттік бөлім, жұмыс нәтижелері және оларды талқылау;
  - қосымша (көрнекі материалдар, фотосуреттер, диаграммалар, зерттеу күнделігі, бейне схемалар, суреттер немесе макеттер);
    - қорытынды (нәтижелер, ұсынымдар);
    - пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

### Презентацияны рәсімдеуге қойылатын талаптар:

- титул тақырыбы
- фон мен мәтіннің түсі бір-біріне қарама - қарсы болуы керек (ақ фон-қара мәтін ) б слайдтан аспауы керек. Слайдтарды жасау кезінде назар аударыңыз:
  1. Анимациялық эффектілерді теріс пайдаланбаңыз;
  2. Қысқа сөздер мен сөйлемдерді қолданыңыз;

3. Слайд тақырыптарын бөлектеніз;
4. Теру шрифті - Times New Roman, қаріп өлшемі - 20, кегль – жол аралығы 1,5 см;
5. Бір слайдты ұлкен ақпаратпен толтырмаңыз.

Жұмыс құрылымы келесі бөлімдерді қамтуы керек:

- мақсат-міндеттер
- өзектілігі
- зерттеу сұрақтары (гипотеза)
- әдістер, амалдар, кезеңдер (процедуралар)
- қорытындылар, нәтижелер

Қорғау барысында конкурстық жұмыстың презентациясына көрнекі материалдар, фотосуреттер, диаграммалар, зерттеу күнделігі, бейне схемалар, суреттер немесе макеттер немесе т. б. қосу қажет.

4.6. Оқушылардың жұмысы жас ерекшеліктеріне сәйкес болуы керек.

### **Конкурсқа ұсынылатын жұмыстардың рәсімделуіне қойылатын талаптар 2-4 сыныптарға**

4.7. Әрбір секция бойынша зерттеу жұмыстары теориялық, эксперименттік, ойлап шығарушылық (жасампаздық) негізде болады. Жұмыс қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады.

4.8 Конкурстық жұмыска оқушы(-лар) жетекшісі пікір береді. Онда таңдалған тақырыптың маңыздылығы, автордың жұмысқа қосқан жеке үлесі, артықшылықтары мен кемшіліктері көрсетіледі. Зерттеу конкурстарының барлық кезеңдерінде бұрын басқа конкурстарда ұсынылған жұмыстар қабылданбайды, зерттеу барысында plagiatқа, мәліметтер мен нәтижелерді бұрмалауға жол берілмейді. Мұндай фактілер анықталған жағдайда, үйымдастыру комитеті тарапынан акт жасау арқылы жоба конкурсқа қатысадан шеттетіледі.

4.9 Ғылыми жетекші алынған нәтижелердің дүрыстығын қамтамасыз етеді. Оқушы өз бетінше зерттеу қызметінің жаңа білімі мен дағдыларын игере отырып, өз деңгейіне сай жұмысты орындауы керек.

Конкурстық жұмысты рәсімдеуге қойылатын талаптар: теру шрифті- Times New Roman, қаріп өлшемі-14 кегль (жол аралығы 1,5 см), абзац шегінісі - 1,25 см; өрістер: жоғарғы, төменгі, он -2 см, сол-3 см; төменгі ортадағы беттерді нөмірлеу.

Титул параграфы нөмірленбейді, келесі беттің нөмірі - 2. Жұмыс мыналарды қамтиды: мазмұны, қазақ немесе орыс тілдеріндегі аннотация (зерттеу жұмысы қай тілде жазылғанына байланысты), мәтін компьютерде басып шығарылуы және қамтылуы керек:

- титул параграфы;
- мазмұны;

**2-7 сынып оқушылары арасында «Зерде» республикалық зерттеу жобалары конкурсының бағалау критерийлері**

<b>№</b>	<b>Жобаны бағалау критерийлері</b>	<b>Бағалау критерийінің мазмұны</b>	<b>Үпай саны (жеке)</b>	<b>Үпай саны (команд)</b>
1	Ақпаратты іздеу, іріктеу және дұрыс пайдалану (2 үпайға дейін)	Көлемді материалға сенімді қорытынды жасауға мүмкіндік береді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
2	Мәселені қою (2 үпайға дейін)	Мәселе тұжырымдалған, негізделген, гипотеза (гипотезалар) ұсынылған, гипотезаны дәлелдеу/теріске шығару бойынша толық іс-қимыл жоспары берілген	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
3	Жоба тақырыбының өзектілігі мен маңыздылығы (2 үпайға дейін)	Тақырыбының өзектілігі және оның маңыздылығы жан-жақты ашылған және негізделген, тақырып тек оқушы үшін ғана емес, мектеп, қала үшін де өзекті және маңызды	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
4	Жұмыс барысын талдау, қорытындылар мен перспективалар (2 үпайға дейін)	Жұмыс барысында қалыптасқан жағдайларға жан-жақты талдау жасалды, қажетті қорытындылар жасалды, жұмыс перспективалары белгіленді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
5	Автордың жеке қызығушылығы, жұмысқа шығармашылық көзқарас (2 үпайға дейін)	Жұмыс шығармашылық көзкараспен, автордың жоба идеясына өзіндік козқарасымен ерекшеленеді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
6	Жоба тақырыбын ашу тереңдігі (2 үпайға дейін)	Жоба тақырыбы жан-жақты ашылған, мектеп бағдарламасынан тыс автор терең білімін көрсетті	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін

7	Зерттеу әдістемесі (2 үпайға дейін)	Қолданыстағы әдістер өзгертілген немесе бейімделген	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
8	Жобалық өнімнің сапасы (4 үпайға дейін - командалық, 6 үпайға дейін-жеке)	Жобалық өнімнің практикалық маңызы бар, оны әртүрлі салаларында қолдануға болады  Нәтижелердің шынайылығы, аналитикалық және эксперименттік жолмен, модельдеу әдістерімен, эмпирикалық деректерді статистикалық өндеумен немесе тәжірибелен дәлелденген	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
9	Корнекілік құралдарын, техникалық құралдарды пайдалану (2 үпайға дейін)	Көрнекілік құралдар пайдаланылған презентация дизайнына қойылатын негізгі талаптар сақталған, материалды беру қысынды, презентация және баяндама мәтіні толық келісілген	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
10	Жазба бөлімі барлық рәсімдеу талаптарына сәйкес (2 үпайға дейін)	Жұмыс жобалық жұмыстарға қойылатын барлық талаптарға толық жауап береді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
11	Мазмұнның тақырыпқа сәйкестігі (2 үпайға дейін)	Жұмыс жобалық жұмыстарға қойылатын барлық талаптарға жауап береді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
12	Қорғау сценарийі (презентация логикасы), құрылымының сауаттылығы (2 үпайға дейін)	Жобаның тақырыбы мен мазмұны ашылды. Жұмыс барысында қалыптасқан жағдайларға талдау жасалды, қажетті қорытындылар жасалды, жұмыс перспективалары белгіленді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
13	Зерттеу жұмысының жүйелілігі (6 үпайға дейін - командалық, 8 үпайға дейін-жеке)	Қол жеткізілген нәтиженің толық сипаттамасы берілген. Жұмыс үлгісі/макеті/моделінің бейне және фото дәлелдемелері бар	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін

		Жобаны іске асыру жоспарының, қажетті ресурстардың, даму перспективаларының негізділігі	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
		Тәжірибеде бар шешімдерді жан-жақты талдау, ұсынылған шешімнің артықшылықтарын көрсететін аналогтардың салыстырмалы кестесі шығармашылық, жаңалық, жобаның шығармашылығы	0-ден 4-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
14	Айқындық пен дәлдік, сенімділік пен нақтылық (2 үпайға дейін)	Сөйлеудің барлық элементтерінің мазмұны туралы түсінік береді; сөйлеудің дұрыстығы; ауызша және жазбаша сойлеудің дәлдігі, сөйлеудің анықтығы, лаконизм байқалады, сез сөйлеу барысында мәлімделген тақырыптан уәжіз ауытқулар жоқ	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
15	Сұрақтарға жауап бере білу, өз көзқарасын қорғай білу (2 үпайға дейін)	Автор материалды жақсы менгергенін көрсетеді, өз көзқарасын дәлелді және жан-жақты негіздейді	0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
16	Ұжымдық жұмыс (тек командалық жұмыс) (4 үпайға дейін)	Әр қатысуышының функциялары анықталды Корытынды жұмыс-бұл жобаның әрбір қатысуышының келісілген күш-жігері мен қатысусы	, 0-ден 2-ге дейін	0-ден 2-ге дейін
	Барлығы	командалық - 40 балл, жеке- 40 балл		
	0-жоқ	1-ішінара	2- сәйкес келеді	

- аннотация бастауыш сыныптар үшін (200 сөз), жұмыстың негізгі ережелерінің қазақ немесе орыс тілдеріндегі қысқаша мазмұнын көрсетуі тиіс (жұмыстың қай тілде жазылғанына байланысты);

Аннотация құрылымы келесі бөлімдерді қамтуы керек:

- мақсат-міндеттер
- өзектілігі - зерттеу сұрақтары (гипотеза)
- әдістер, амалдар, кезеңдер (процедуралар)
- қорытындылар, нәтижелер
- өнім жоба (көрнекі материалдар, фотосуреттер, диаграммалар, зерттеу күнделігі, бейне схемалар, суреттер немесе макеттер);
- пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

### **Презентацияны рәсімдеуге қойылатын талаптар:**

- титул тақырыбы
- фон мен мәтіннің түсі бір-біріне қарама - қарсы болуы керек (ақ фон-қара мәтін) 5 слайдтан аспауы керек. Слайдтарды жасау кезінде назар аударыңыз:
  1. Анимациялық эффектілерді теріс пайдаланбаңыз;
  2. Қысқа сөздер мен сөйлемдерді қолданыңыз;
  3. Слайд тақырыптарын бөлектеніз;
  4. Теру шрифті - Times New Roman, каріп өлшемі - 20, кегль – жол аралығы 1,5 см;
  5. бір слайдты үлкен ақпаратпен толтырмаңыз.

Корғау барысында конкурстық жұмыстың презентациясына көрнекі материалдар, фотосуреттер, диаграммалар, зерттеу күнделігі, бейне схемалар, суреттер немесе макеттер немесе т. б. қосу қажет.

4.10. Окушылардың жұмысы жас ерекшеліктеріне сәйкес болуы керек.

### **V. Қорытындысын шығару және марапаттау ,**

5.1. Конкурс жұмыстарын бағалау келесі белгілер бойынша жүзеге асырылады:

- ұсынылған шешімдердің өзектілігі мен шешу жолдарының жаңашылдылығы (ерекшелігі);
  - тақырыптың бірегейлігі, жобаның шынайылығы;
  - жобаның накты және маңызды нәтижелерінің болуы;
  - жұмысты орындау мәдениеті, зерттеудің этикалық негіздерін, қағидаларын сақтау;
  - баяндашының құзыреттілігі, оның ішінде жоба бағыты шенберінде диалог пен пікірталас жүргізу мүмкіндігі. (1-қосымша: бағалау критерийлері)
- 5.2. Женімпаздар әрбір секция бойынша және жас ерекшеліктеріне қарай бөлінген екі жас категориясы бойынша анықталады:
  - 2-4 сынып окушылары;

## **VI. Электрондық құжаттар тізімі (барлығы бір файлда)**

6.1. Қосымша нысанға сәйкес конкурсқа қатысуға өтінім нысаны (1-қосымша);

## **VII. Қорытындылау және марапаттау**

**Анықтама үшін телефон: 8 (716 42) 2 19 79**

Өтінім мен конкурс [khamatkhanovan@mail.ru](mailto:khamatkhanovan@mail.ru) электрондық мекенжайына **2024 жылдың 15 сәуір** кешіктірмей жіберініз. Көрсетілген мерзімнен кейін келіп түскен материалдар қарастырылмайды.